

חילוקים בין רב משה ושאר פוסקים בענין בישול - שיעור 626

- I. פתיחת תנור שיש בו טערמוסטאט בשבת - עיין באג"מ (ד - ט"ז - כ"ח) דמותר שאינו פסיק רישא כיון שאפשר לפתוח דלת התנור והאש לא תדלק וא"כ הוי דבר שאינו מתכוין ועיין עוד בשמירת שבת כהלכתה (ב - כ"ט) בשם רשז"א דאסור להשתמש בו דפתיחת דלתו עשויה להגדיל את הלהבה ועל פי רוב הלהבה גדילה מיד
- II. הנחת חלה או קוגל על גבי בלעך שעל האש
 - (א) עיין באג"מ (ד - ט"ז אות מ"ז) דאין ע"ג הבלעך מקום שדינו כמו נגד המדורה (ש"ח - ט"ו) שמותר להניח שם דבר יבש מבושל כ"צ ושאיני מדורה שהוא רק כסמיכה והיכרא איכא מחמת שהצריכו להתרחק קצת ובתנורים שלנו לא שייך זה והוא בדין חזרה
 - (ב) עיין בספר מאור השבת (ז - דף תקל"ג) שהביא מכתב מהגרשז"א דכיון דאין רגילים לאפות חלה או קוגל על בלעך שעל הכירה וכיון שלא מיחזי כאופה דינו כהפסק קדירה וקיל טפי מגרופה וקטומה ואין חוששין לשמא יטעו אך כיון שמאחרונים (חוץ מהדגול מרובה ר"ג - ג) משמע קצת שאוסרים לכן הוא חזר ופסק לאיסור וע"ע בשו"ת אור לציון (ז - ל"ג) שמקיל בדבר משום שהוא חשיב כנגד המדורה או כהפסק קדירה
- III. פלטה חשמלית (hot plate) הנחה על גביו בתחלה בשבת עיין בשש"כ (ב - ה) ה"ט ע"ה) ומאור השבת (ז - דף תקמ"ג) דחשיב כקטומה ורק מותר לשהייה וחזרה ולא לשהייה לכתחלה (ודלא כהאג"מ) שכיון שזה מקום שאפשר גם לחמם שם כשיעור שהיך סולדת ועיין עוד במלואים דגם אפשר שזה דומה למעזיבה (מ"ב ר"ג - סקפ"ה) ומותר ליתן בשבת אפילו לכתחלה כשהתבשיל עדיין חם ומה שמצריכים להניח קצת דבר המפסיק הוא רק כדי שלא יבא לחתות ובפלטה חשמלית הרי אין שום חשש של חיתוי מ"מ טוב להחמיר
- IV. הגדלת הלהבה לאחר שהניחו את הבלעך לעשותו כקטומה
 - (א) עיין בשש"כ (ב - ה) ה"ט ע"ה) דיש להקפיד שלא להגדיל האש אחר שהניח הבלעך דאל"כ מסתבר דאין זה חשיב כקטומה אלא רק כיסוי בעלמא דדוקא אם הובערה האש מעצמה אבל לא כשהוא הבעירה בידים (שש"כ ה"ט ע"ה בשם הגרשז"א) ובמלואים כתב בלשון דאפשר טוב להחמיר ובעל מאור השבת שאל אותו סתירה בלשונו וענה מפני שאמרו שבעל האגרות משה ואחרים מתירים (אג"מ ב - ל"ג) חזר קצת
 - (ב) אמנם הגרי"ש אלישיב סבר דדוקא בקטימה כל דהוא (אפר דק על הגחלים) שמעשה הקטימה הוא ההיכר משום הכי ע"י החיתוי נתבטל המעשה אך בכיסוי פח אין ההיכר במעשה הקטימה אלא מציאות הקטימה וכיון דגם לאחר הגדלת האש עדיין הבלעך ממעט החום ואין דרך לבשל כך אכתי הוי היכר מ"מ טוב להחמיר (ספר שבות יצחק דף כ"ה)
- V. נייר כסף - האם מועיל לכסות בזה הגעז במקום הבלעך
 - (א) עיין באג"מ (ד - ט"ז אות כ"ז) דבתנור צריך שיהא הפסק הבלעך גם אצל הדפנות ולמעלה כיון שמחמים גם משם ולכן צריך קופסא של ד' דפנות כן משמעות הענין ולכן בקראק פאט או בתנור אינו מועיל נייר כסף רק באופן זה
 - (ב) דעת הגרשז"א דנייר אלומינום לא מועיל כיון שאין ניכר שהניחו לצנן החום דאפשר שהניחו לשמור על הנקיון (שבות יעקב בסוף פרק ח) אבל שנייר כסף כפול אם הוא מקומט ולא מקופל בצורה חלקה הוא ממעט החום הרבה יותר מנייר יחיד וחלק וגם צריך שלא ישרף דלא דמי לקטמה והובערה דבנ"ד שיודע שישרף אין זה גילוי דעת שאין צריך להאש ועיין באג"מ (ד - ט"ז - ב) דאם נפל הבלעך אין חשוב קטום
- VI. לכסות קדירה על האש כשהתבשיל מבושל כל צרכו
 - (א) עיין באג"מ (שס אות י) דלטעם התפארת שמואל שהחמירו בהגסה בעודו על האש משום שאפשר לטעות יש לאסור גם בכאן בכיסוי דעל קדירה פתוחה ולא בהטמנה וכ"כ השביתת שבת (מנשל סעיף כ"ז)
 - (ב) עיין במאור השבת (ז - דף תקי"ד שס הגרשז"א) דכמו שמותר להחזיר קדירה ע"ג האש אע"פ שע"י זה מעלה רתיחה ולא חששו לשמא יטעה ה"ה דמותר לכסות הקדירה דכולם יודעים שכיסוי קדירה ממהר הבישול ולא יבואו לטעות והטעם שהגסה אסור אפילו בנתבשל כ"צ הוא מפני שבעיני הבריות אין ההגסה נראית כמבשל ויבוא לטעות להגיס גם באינו נתבשל כ"צ או בפחות מיד סולדת ואין לנו להוסיף עוד חומרות מעצמינו (במלואים ה"ט ע"ה)

אם יש בזה משום מגיס אין להוסיף עוד חומרות על דברי הכל בו (מאור השבת בשם רש"ז"א) והגר"ש אלישיב והגר"י פ"י נ"ט נ"ט להחמיר כשידוע לו שהקוגל יתפרק

VIII. שפיכת קטשאפ על גבי בשר רותח וכדומה

(א) עיין באג"מ (ד - ע"ד - ה) שיש להתיר משום (כ) לאסור בישול אחר בישול בלח הוא חומרא בעלמא (ג) להחשיב גוש בכלי שני ככלי ראשון זה גם כן חומרא ואין צריך להחמיר ב' חומרות בצורה כזו

(ב) ועיין בשמירת שבת כהלכתה (ה - ו"ה) דקטשאפ חשיב כיבש ולכן מותר ולא מטעם ב' חומרות. ולכן אין לשפוך מרק קר על גבי נתח בשר חם שבצלחת וגם אין ליתן נתח בשר חם לתוך מרק קר שבצלחת כיון שהוא מתכוין להיות שם וכמ"ב (שי"ח - ס"ק מ"ה) אבל אינו מתכוין מותר ולכן אין צריך לנגב הצלחת מפירורין או טיפות שכבר נתבשלו משום שהוא פסיק רישא דלא נחא ליה על ספק איסור. ולאג"מ משמע אפילו במתכוין כמו בקטשאפ על גבי בשר רותח מותר משום דאין צריך להחמיר ב' חומרות באופן זה

(ג) ועיין בספר מאור השבת (דף רס"ח) מהגר"ש אלישיב שמתיר משום שאע"פ שזה נוזל מ"מ לא פקע בישולו ואינו דומה למים שנתבשלו ונצטננו שפקע בישולם ואין נראה בהם הבישול

ולמעשה שפיכת קטשאפ על גבי בשר רותח מותר. ואם צריך לנגב הקערה קודם נתינת דבר גוש חם תלוי במחלוקת הפוסקים הנ"ל ולרב משה מותר ורק צריך להחמיר בטיפי מים שלא נתבשלו והמחמיר תבא עליו ברכה

IX. בגדר בישול כל צרכם במים

(א) עיין באג"מ (ד - ע"ד צישול ה) דאחר יד סולדת בו אין שייך עוד בישול

(ב) ועיין בשש"כ (ה - הערה ז"ו) שהגרשז"א היה מסופק בדבר

X. חזרת המכסה לקדירה כשנשאר רטוב מהתבשיל

(א) עיין באג"מ (ד - ע"ד - י"ט) דמותר משום שהוא פסיק רישא דלא נחא ליה בחצי שיעור ואפילו בנצטנן לגמרי

(ב) אמנם הגרשז"א פסק בנצטנן לגמרי אסור (מאור השבת דף תקט"ז)

XI. אם יש איסור הטמנה בכלי בתוך כלי - עיין באג"מ (ד - ע"ד - אות ג צדיני הטמנה) דאסור

לכרוך בשבת דבר גוש מבושל צונן בנייר אלומיניום ולחממו בהפסיק קדירה וצ"ע אם מותר בתוך הקדירה אפילו אינו משוקע ולכן צריך לעשות נקבים קטנים ונחשב מגולה במשהו

XII. טח בטיט בעניני שהייה עיין ברמ"א (ה"ד - ה) דבתנור שטח בטיט או שאינו אופה

לצורך שבת רק למו"ש לא גזרינן שמא יחתה וה"ה כשסתם התנור בסרט שקורין tape (הלכות שבת דף 337) וכתב החזו"א (ל"ז - ז) דאם סגר הכפתורים דינו כמו טח בטיט וע"ע באג"מ (ד - ע"ד אות כ"ה ול"ד) דמשמע משם דאין מועיל tape או מנעול על הכפתור

XIII. לענין אכילת טשולענט בליל שבת מהקראק פאט - לטעם התפארת שמואל

שהחמירו בהגסה בעודו על האש משום שאפשר לטעות יש לאסור גם כאן בכסוי דעל קדירה פתוחה (אג"מ ד - ע"ד - י) ועיין בשיעור 598 (XVI) לענין המעזיבה ובלעך בתוך התנור

XIV. מי שהעמיד קדירה של בשר עוף שלא הגיעה למאכל בן דרוסאי על התנור שאין

עליו בלעך בעת השקיעה אם מותר ליהנות ממנה בליל שבת - עיין בשיעור 598 (I)

XV. מותר להעמיד על האש שמכסה בבלעך צלחת הפוכה של אלומענין כדי להתיר

שהייה לכתחלה (שש"כ ה - קי"ז צמילואיס) ויש חולקין ואבאר

XVI. להתזיר התקע מהקראק פאט בליל שבת אפילו ע"י נכרי אין להתיר כמו שכתב

הרמ"א (רע"ז - ז) דאפילו במקום מצוה שאין צורך גדול וכ"כ הרמ"א לענין חזרה ע"י נכרי (ה"ג - ה) אמנם בבין השמשות מותר

XVII. בענין תנור או קראק פאט חשמלי שהכין מע"ש שעות לפתוח החשמל בשעה ידועה

בשבת - יש תשובת כתב יד של רב משה (פשיטת תשמ"ג) וכתב האג"מ (ה - כ"ז - ה) דלעשות מלאכת בישול בשבת ע"י שעות חשמלי שביעיר למחר אין להקל אף כשהוזמן לשבות אצל אחד שמקיל בזה ורק בהדלקת וכבוי הנרות דחשמל אין למחות ואף גם זה לא ידוע הטעם לחלק (אג"מ ד - ז) ואם נתן הקדירה בשבת קודם פתיחת החשמל אסור לדברי הכל משום סוף אש לבוא (מ"ב שי"ח - קי"ח) וסגירת החשמל ע"י השעות מותר בשבת להחזו"א ולאג"מ אסור

נפס לטו"ן שמתן אב"י אורי ל' אל"ס צ"ל ל"פא ב"ר י"ע קב"א ארז"ב ע"ה אלא אורח"י באל"פ רח"ל ב"ר גרשון מנחם פ"ת"ק פ"ב"ן ע"ה